

1. Els signes de puntuació

L'ús dels signes de puntuació és bàsic per fer prou comprensible un text. En certa manera, es tracta de reflectir per escrit l'entonació i el ritme propis de la parla.

Aquest curs estudiaràs cinc dels signes de puntuació més habituals: el punt, els signes d'interrogació i exclamació, la coma i els parèntesis.

1.1. El punt (.)

S'utilitza per marcar el final d'una oració (afirmativa o negativa) que es pronuncia en un to neutre: *He vist un reportatge sobre els dofins.*

- El **punt i seguit** s'utilitza quan la informació que es dona a l'oració següent té molta relació amb la precedent.
- El **punt i a part** separa paràgrafs, cadascun dels quals enceta un tema o aspecte diferent del que s'està tractant.
- El **punt i final** tanca definitivament el text.

ACTIVITATS

- 1 Escriu punt allà on correspongui en aquestes oracions i posa les lletres que calgui en majúscula.

- a Les noies van arribar molt cansades el primer que van fer va ser dutxar-se i després se'n van anar a dormir
- b L'equip d'handbol havia guanyat tots els partits per sort també va guanyar l'últim i es va proclamar campió de lliga
- c Ahir el meu pare va anar a l'hospital a fer-se unes proves va tornar molt content perquè tot semblava correcte
- d La professora de Socials m'ha posat un 9 al treball jo ja m'ho esperava perquè havia buscat molta informació
- e El meu cosí s'ha comprat un ordinador nou si ho aprovo tot els meus pares també me'n compraran un
- f Al llibre hi ha dotze unitats que s'han de fer en tres trimestres intentarem treballar-ne quatre per trimestre

- 2 Ordena aquestes accions de manera que la seqüència tingui sentit. Després, redacta la història inventant-te el nom del personatge i el final, i utilitzant punts quan calgui.

a encendre el llum per mirar l'hora i llevar-se; b començar a baixar les escales descalç intentant no fer soroll; c de sobte, despertar-se en sentir un soroll al pis de baix; d en ser a baix, donar-se un cop als dits del peu esquerre amb la taula del menjador; e estar dormint plàcidament a les dues de la matinada

- 3 En el text de l'esquerra, hi manquen els punts. Afegeix-los i escriu en majúscules les lletres que hi hagin d'anar.

això és bàsic!

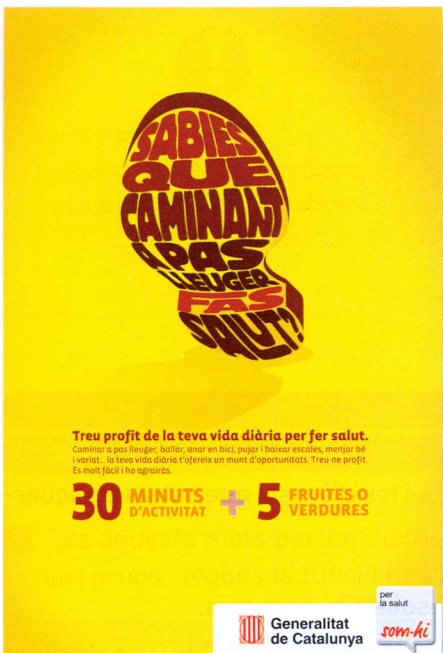
Fa calor. Anirem a la platja.

Recorda que, després d'un punt i seguit i d'un punt i a part, l'oració següent comença amb majúscula.

De primer feia un temps bo i plàcid les merles cridaven i als pantans veïns un ésser brumia llastimosament com si bufés dins d'una ampolla buida una becada va passar volant i un tret que anava contra ella ressonà estrepitós i alegre enmig de l'aire primaveral quan el bosc es va enfosquir, però, va començar a bufar inoportunament un vent glaçat de llevant que es ficava al moll dels ossos i tot va emmudir sobre els bassals van estendre's agulles de gel i el bosc esdevingué desacollidor, fosc i desert s'ensumava l'hivern

Anton P. Txèkhov,
«L'estudiant», dins *Contes*

Tindria sentit l'eslògan d'aquest anunci publicitari si no portés el signe d'interrogació?

1.2. Els signes d'interrogació i exclamació (?) (!)

Són dos signes que marquen una entonació especial:

- El **signe d'interrogació (?)** marca l'entonació amb què es fa una pregunta.
- El **signe d'exclamació (!)** marca l'entonació pròpia dels missatges que expressen pena, sorpresa o qualsevol altre tipus d'emoció forta.

Habitualment, aquests dos signes només s'utilitzen al final de les oracions o dels fragments que pronunciem amb aquesta entonació determinada, tot i que en alguns casos, per marcar clarament on comença aquesta entonació, també es pot utilitzar el signe inicial (¿, ¡). Compara: *Ja són les deu? Que tard s'ha fet! Se sentia com es barallaven ¡amb uns crits! No t'ho prenguis malament, però ¿ja t'has fet el llit?*

això és bàsic!

Vindràs, oi? **Doncs** t'esperaré.

Si després dels signes d'interrogació i exclamació comença una nova oració, cal escriure majúscula.

ACTIVITATS

- 4 Utilitza els signes d'interrogació i d'exclamació per marcar l'entonació que creus que haurien de tenir aquests fragments.

- a Òndia▲ Quina cara que fas▲ Que no et trobes bé▲
- b T'han donat les notes, oi▲ Com t'ha anat▲
- c Això és fantàstic▲ Quina sort hem tingut▲
- d Arnau▲ És veritat que t'ha tocat un premi a la rifa▲ Felicitats▲
- e Quina barra que tens▲ Tu trobes que és normal presentar-te sense dir res▲
- f Tothom a recollir▲ Que no em sents, Berta▲ Recull les coses ara mateix▲
- g Quin mal de cap que tinc▲ Et fa res que m'estiri una estona al sofà▲
- h Bon dia▲ Has dormit bé▲ Què vols per esmorzar▲
- i Has sentit les notícies de la ràdio▲ Demà tallaran l'aigua▲ Amb la calor que fa▲

- 5 Inventa't un diàleg a partir d'aquestes indicacions: Un noi demana permís a la seva mare per tornar més tard dissabte al vespre i ella s'hi nega. Ell li exigeix explicacions i la mare les hi dóna, però cada vegada més enfadada. Tingues en compte que hauràs d'utilitzar signes d'interrogació i d'exclamació.

- 6 Escriu els signes d'interrogació i d'exclamació que hem tret d'aquest poema.

No sents, cor meu, quina pluja més fina▲
Dorm, que la pluja ja vetlla el teu son...
Hi ha dues perles a la teranyina,
quina conversa la pluja i la font▲
No sents, cor meu, quina pluja més fina▲

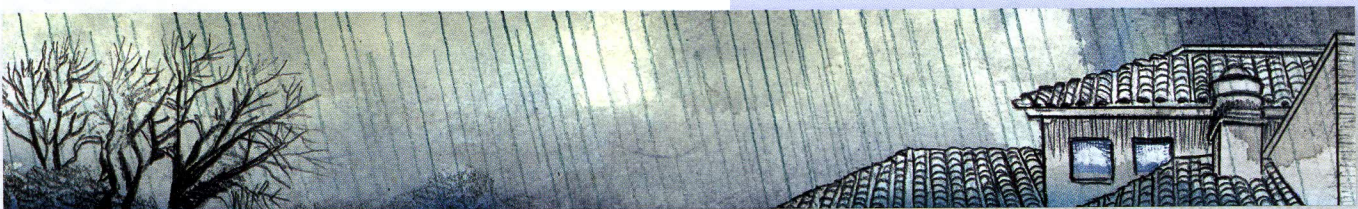
No sents, cor meu, quin plorar i quin cantar▲
Canten les gotes damunt la teulada,
ploren les gotes damunt del replà...
Gotes de pluja, gardènia que es bada...
No sents, cor meu, quin plorar i quin cantar▲

▲No sents, cor meu, quina pau més divina,
amb la música dels núvols desfets▲
Pluja de nit, delicada veïna,
dentetes d'aigua en els vidres quiets...
No sents, cor meu, quina pau més divina▲

▲No sents, cor meu, que la pena se'n va,
dintre aquest plor de la pluja nocturna,
i les estrelles somriuen enllà▲
Enllà somriu un mantell tot espurna...
No sents, cor meu, que la pena se'n va▲

No sents, cor meu, quina pluja més fina▲
No sents, cor meu, quin plorar i quin cantar▲
No sents, cor meu, quina pau més divina▲
No sents, cor meu, que la pena se'n va▲
No sents, cor meu, quina pluja més fina▲

Josep Maria de Sagarra, «Cançó de pluja».

això és bàsic!

NO: Nosaltres, hem sortit.

SÍ: Nosaltres hem sortit.

qui fa verb
l'acció del verb

La coma no ha de separar mai el verb de l'oració i qui fa l'acció (subjecte).

1.3. La coma (,)

És el signe més habitual i té diversos usos:

1. Separa els elements d'una **enumeració**: *Hem comprat taronges, peres, cireres, plàtans i maduixes.*
2. Marca els límits d'una **explicació** o d'un **aclariment** que s'insereix dins d'una oració: *L'Adrià, el delegat de 2n A, ha parlat amb la tutora.*
3. Indica que un verb no es diu perquè se **sobreentén**: *Jo endreçaré els jocs i tu, les revistes i els diaris.*
4. Separa una **interjecció**: *Ep, no ens esverem!*
5. Separa alguns **connectors** com *així doncs, és a dir, per tant, en canvi, d'una banda, d'altra banda, no obstant això, ara bé, al capdavant, finalment*, etc.: *Finalment, vam aconseguir unes bones condicions de treball.*

ACTIVITATS

- 7** Escriu les comes que calgui en aquestes oracions i indica quina funció té aquest signe en cada cas:

- a La Sònia la germana de l'Oriol es casa la setmana que ve.
- b Uf que difícil és això!
- c El Jordi el Toni l'Helena i l'Eva han arribat a les vuit del matí.
- d Au afanya't una mica.
- e Ahir vam anar d'excursió a Banyoles la capital del Pla de l'Estany.
- f Jo em matricularé a un curs d'anglès i tu a un de francès.
- g D'una banda m'agrada molt la platja però de l'altra prefereixo la muntanya.
- h Hi havia tots els meus amics: l'Andreu l'Ariadna en Pitu el Martí la Tina i molts més.
- i Avui primer sortiran de l'escola els petits i després els mitjans.
- j Així doncs dius que ja heu fet les paus amb l'associació de veïns oi?
- k Avui tinc deures de matemàtiques tecnologia català i socials.
- l Vinga poseu-vos els abrics i sortiu sense fer soroll i en filera.
- m No escolten no fan els deures no estudien i encara volen aprovar.
- n Aquest any fem *Els pastorets* a l'escola. Jo faig de Lluquet i el meu germà de Rovelló.
- o No t'enfadis amb mi. Al capdavant t'ho dic sempre pel teu bé.
- p Et presento el senyor Garcia president de la fundació i el senyor Andreu vicepresident. Tots dos són homes de confiança.

- 8** Escriu la coma només allà on calgui:

Els meus cosins i les meves cosines▲ vénen a passar una setmana amb nosaltres cada estiu. Viuen a Londres▲ la capital d'Anglaterra▲ d'on és tota la família▲ del seu pare. Per tant▲ parlen l'anglès amb el seu pare i el català amb la seva mare. Ara bé▲ quan estan jugant i parlant entre ells, barregen les dues llengües tota l'estona. A més▲ també entenen molt bé el castellà i una mica el francès▲ la llengua estrangera que aprenen al seu institut.

- 9** Escriu les comes que calgui en aquest text:

L'hortensia és un arbust molt vistós utilitzat en jardineria que prové del Japó. Té flors rosades blaves blanques o d'altres colors. Això depèn exclusivament del tipus de terra: en terres àcides les flors són blaves; en terres alcalines roses; i en terres neutres blanques. Les fulles tenen forma ovalada i s'agrupen en grans poms.

D'altra banda el lilà és un arbret provinent d'Europa oriental molt utilitzat també en jardineria que té les fulles amb forma de cor i les flors de color morat blanc o porpra molt oloroses i formades per quatre pètals.

- 10** Digue quin ús té la coma en l'eslògan d'aquesta campanya publicitària: *La prevenció, un valor segur.*

4. Els parèntesis ()

ls parèntesis tenen dues funcions bàsiques:

1. Aïllen **dades complementàries** que s'afegeixen al text, **acларiments**, **informacions breus** o, fins i tot, **observacions personals**: *Caterina Albert (Víctor Català) és l'autora de la novel·la Solitud. És molt important (imprescindible, diria jo) que tinguem en compte l'època en què es publicaren les seves obres.*

2. Separen les **acotacions** dels textos teatrals (és a dir, les indicacions de gestos, moviments i tons de veu dels personatges) de la part dialogada:

GEPA: M'ho diuen perquè tenia un fill que ho era de debò. (S'escudella sopes per a ell, que encara no n'havia menjat.)

ACTIVITATS

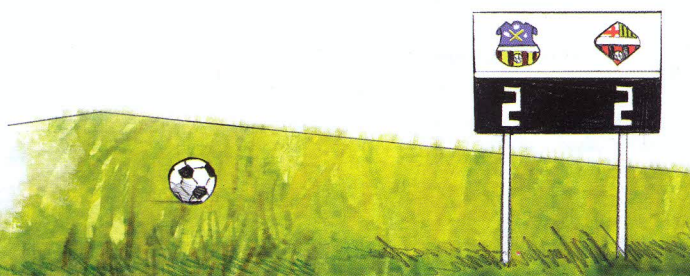
11 Escriu entre parèntesis els grups de mots que hi hagin d'anar.

- a** L'aranès variant dialectal de l'occità es parla a la Vall d'Aran.
- b** CARME: Doncs ara tinc pressa. *Amb la intenció d'anar-se'n.*
- c** JOSEP: Escolta! Espera't, no marxis! *Agafant-la pel braç.*
- d** L'Enric Quique per als amics se'ns va acostar de seguida.
- e** L'antic director es va equivocar unes quantes vegades qui té boca s'equivoca però, en general, va fer una bona feina.
- f** En els relats èpics, sovint l'heroi arriba a una terra llunyana i fa una gesta que salva el poble d'un perill. Com a premi, es casa amb una donzella la filla o la germana del rei.
- g** Es tracta d'un sonet dos quartets i dos tercets.
- h** Els fartons són uns pastissos en forma de bastons, típics d'Alboraia municipi valencià de la comarca de l'Horta Nord.
- i** El Pedraforca 2.497 metres és una de les muntanyes més emblemàtiques de Catalunya.
- j** L'oferta de bars i restaurants és molt variada vegeu-ne la llista al final del document.
- k** El Christophe m'havia deixat diners francs suïssos, per ser més exactes i vaig poder pagar la factura de l'hotel.
- l** Me'l vaig mirar amb tendresa realment, em feia molta llàstima i li vaig oferir passar la nit a casa nostra.
- m** George Harrison Liverpool, 1943 - Los Angeles, 2001 fou el guitarrista solista dels Beatles.

12 Insereix aquests fragments, escrivint-los entre parèntesis, dins de les oracions que hi ha a continuació, de manera que tinguin sentit.

*entre pares i fills
Praga, 1883 - Viena, 1924
he viscut set anys a París
Sense mirar-se'ls
Vallès Oriental
a les 6 en punt
L'orquestra Canigó
2-2
jocs, publicacions juvenils i d'esports, cinema...*

- a** Tot i que parlo bé el francès, de tant en tant se m'escapa alguna paraula en català.
- b** Aquesta novel·la parla de la lluita generacional.
- c** Cal més presència del català en els productes d'oci.
- d** Franz Kafka, tot i que era txec, escrivia en alemany.
- e** ALÍCIA: Jo no tinc res a amagar, sentiu?
- f** Els músics es van quedar una estona més després del ball i van poder sopar una mica.
- g** Ens hem llevat molt d'hora i hem pogut enllestir-ho tot abans que arribessin els primers convidats.
- h** A Granollers, hi visitarem la Porxada.
- i** El Sant Andreu i el Barça B empaten a la penúltima jornada.

ACTIVITATS

- 13 S'han extret cinc punts i sis comes d'aquest text. Reposa'ls i escriu majúscules quan calgui.

La Travessa de Còrsega és el sender de gran recorregut GR-20 que creua de nord-oest a sud-est l'illa francesa de Còrsega és un duríssim recorregut de muntanya amb una longitud aproximada de 200 quilòmetres uneix el poble de Colenzana al nord amb el poble de Conca al sud i transcorre quasi en la seva totalitat dins el Parc Natural Regional de Còrsega per fer la ruta completa a un ritme normal, calen entre 12 i 15 dies en els darrers anys s'ha convertit en un dels camins de llarg recorregut de més prestigi d'Europa i un dels millors reclams turístics d'aquesta bonica illa mediterrània

<http://www.gronze.com/senderisme/travessa-de-cor-sega.htm> (adaptació)

- 14 Reposa els signes de puntuació que manquen en aquesta entrevista.

- A quina edat vas començar a pintar▲
Uf a mi em sembla que faig gargots des del mateix dia que vaig néixer de fet la meua mare ja pintava i a casa sempre vaig veure estris de pintura▲
- En quin moment vas tenir clar que volies dedicar-t'hi▲
No hi vaig pensar seriosament fins als quinze o setze anys a partir d'aquell moment en canvi no vaig pensar en res més▲
- A la teua etapa més juvenil pintaves moltes marines i també retrats▲
Sí pintava el que m'era més proper: el mar ja saps que sóc de Blanes els pescadors la gent del poble els de casa...
- Quin és el primer quadre que vas vendre▲
Precisament el primer quadre era una posta de sol al mar i el vaig vendre per 1.000 pessetes era l'any 90 i jo tenia 18 anys Oh quina il·lusió que em va fer en aquell moment▲
- Ara acabes d'inaugurar una exposició a Nova York▲ Com et sents▲
Home feliç com un gínjol És el desig de qualsevol artista i espero que duri▲

- 15 Escriu els signes de puntuació que manquen en aquest fragment teatral i les majúscules que calgui.

ANDREU: Ah ets aquí▲

GLÒRIA: Sí no m'he mogut en tot el matí he aprofitat per endreçar tots els documents que ens poden comprometre▲

ANDREU: Pateixes massa qui vols que ens descobreixi et penses que algú sospitaria mai de nosaltres▲

GLÒRIA: Alçant la veu mira no em facis parlar▲

ANDREU: Tranquil·la... S'hi acosta i li posa les mans a les espatlles quan algú pugui arribar a sospitar alguna cosa nosaltres ja serem a milers de quilòmetres▲

GLÒRIA: Potser sí però tinc un nus a l'estómac... Si sabis sis▲

ANDREU: No hi pensis més au a pausa breu Vols que sortim a dinar▲

Truquen a la porta▲

GLÒRIA: Qui deu ser no obris▲

ANDREU: No pateixis▲

S'atansa a la porta i l'obre entra el Lluís▲

LLUÍS: He de parlar amb vosaltres estan passant coses molt estranyes▲

ANDREU: Què vols dir quina classe de coses▲

LLUÍS: Hi ha moviments injustificats als comptes de l'empresa he estat repassant totes les factures i hi ha coses que no em quadren...

ANDREU: Va home Veus fantasmes a tot arreu▲

GLÒRIA: M'haureu de perdonar no em trobo gaire bé Em sembla que necessito descansar una mica▲

ANDREU: Lluís, em sap greu no és que vulgui fer-te fora, però... la Glòria no es troba bé ja en parlarem en un altre moment eh▲

LLUÍS: D'acord me'n vaig però demà vull que t'ho miris amb mi ho faràs▲

ANDREU: Sí demà ens ho mirarem adéu▲

LLUÍS: Fins demà Se'n va▲

